

LA WIKI COM A EINA DE SEGUIMENT I MILLORA DE TREBALLS EN GRUP A LA TASCA DOCENT
--

Marisela Montenegro
Psicologia Social
Facultat de Psicologia
marisela.montenegro@uab.cat

Joan Pujol
Psicologia Social
Facultat de Psicologia
joan.pujol@uab.cat

Marc Bria
Psicologia Social
Facultat de Psicologia
marc.bria@uab.cat

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

La eina wiki s'està consolidant com una eina de treball col·laboratiu i col·lectiu que té la seva màxima expressió en el desenvolupament de la wikipedia. La eina wiki consisteix en una plana virtual per a l'escriptura col·laborativa, en la qual cadascuna de les persones que participa pot anar afegint i canviant els continguts de la plana. Aquesta eina permet de recollir el procés de construcció del text, visualitzant les formes de treball dels estudiants, guardant un historial de les diferents versions i les aportacions realitzades per cada participant. L'ús d'aquesta eina posa de manifest que la interacció i interdependència en la creació col·lectiva necessita de diferents elements de suport per tal que la desitjada interacció es produeixi. Entre els aspectes a incidir ressalten la necessitat de reconèixer i donar valor al treball de l'altre, al mateix temps que es desenvolupa una concepció compartida de l'autoria que ofereix la suficient seguretat per tal de modificar el treball que altra persona ha realitzat. Aquesta eina virtual ha estat implementada en varies assignatures de la llicenciatura de psicologia de la UAB mitjançant una plataforma virtual de treball feta amb moodle. Els docents van dissenyar els espais virtuals a partir dels objectius del programa de les assignatures i cadascun dels grups de treball va tenir la seva pròpia plana per el desenvolupament del treball a llarg del semestre. A més, s'han implementat espais presencials de seguiment de les tasques dels estudiants. En aquesta publicació es descriu el procés seguit, posant com a exemple una d'aquestes assignatures. Es descriuen les diferents opcions implementades, es mostren les fites aconseguides en l'ús d'aquesta eina i es reflexiona sobre la seva implicació per els processos d'ensenyament-aprenentatge presents.

ABSTRACT

The wiki is getting consolidated as a collaborative work tool that has gained wide diffusion by the development of the wikipedia. It is a virtual page for collective writing of texts. Each of the participants can introduce or change contents in this text. With this tool the following of process of construction of texts is enabled and, in the case of teaching procedures, it is possible to visualize student's work as it saves a historical register of the different participations. The use of this tool highlights that interaction and interdependence in collective creation is improved by the use of computer aid. The need to recognize and to value participant contributions and the notion of collective authorship are aspects that need to be taken into consideration. The use of wiki has been implemented in diverse courses of psychology studies in the UAB within the moodle platform. Teachers designe different virtual spaces according to course objectives and each group has its own wiki page to develop during the semester. Face-to-face interaction has also been implemented to complement the teaching task. This paper describes the implementation of one course to give a concrete example of its implementation, offering different implementation options according to each teaching objective. Finally, the implications of the underlying aspects of the learning process are explored.

PARAULES CLAU

Eina wiki, treball col·lectiu, innovació docent, noves tecnologies

ÀMBIT GENERAL D'INTERÈS DE LA INNOVACIÓ

Com a pràctica d'innovació docent, amb l'eina wiki s'ha pogut fer un seguiment del procés de pensament i creació col·lectiva, ja que el docent ha pogut afegir els comentaris i aclariments adients a la tasca dels grups en la plana wiki; la qual cosa implica un major rendiment i aprenentatge per part dels estudiants.

DESENVOLUPAMENT

0. Introducció

El programador estadunidenc Ward Cunningham desenvolupa l'any 1994 el que es coneix com a la primera wiki anomenada WikiWikiWeb amb l'objectiu de facilitar l'intercanvi ràpid d'idees entre els programadors ("wiki" en hawaia significa "ràpid"). L'eina wiki es va popularitzar amb l'aparició de la wikipedia l'any 2001, sent actualment l'obra de referència més extensa i popular a internet (Tancer, 2007; Woodson, 2007). La facilitat en compartir idees està en l'arrel del seu progressiu ús en el context corporatiu i, recentment, en l'acadèmic.

L'eina wiki s'ha anat treballen des de diferents espais de desenvolupament d'eines informàtiques, buscant la generació de coneixement compartit i lliure. Malgrat que la seva utilitat resulta evident per a la tasca docent i de recerca i que des fa temps hi ha hagut iniciatives en l'ús docent d'aquesta eina (per exemple, el grup GI-IDES Wiki), no ha estat fins recentment que la UAB ha fet una aposta clara a nivell de recursos informàtics, fet que revertia en la cerca de servidors externs per poder fer ús d'aquesta eina. Aquest va ser el cas del nostra equip de recerca – Fractalitats en Investigació Crítica – que va fer servir l'eina Tiki-Wiki que ofería el moviment social riereta.net. El seu ús va permetre beneficiar-nos de la seva facilitat en la producció conjunta de material docent i de recerca, així com la seva difusió, des de l'any 2002. L'any acadèmic 2004-2005 s'inicià el seu ús per facilitar la tasca docent, en el context del pràcticum intern. "*Derives en el Barri del Raval*" va ser una experiència molt

satisfactòria pel que fa a la participació dels estudiants i la difusió de l'estudi dins del context social en que es treballava. En el moment de finalitzar la realització del treball de pràcticum, les pàgines que allotjaven l'estudi estaven dins de les 50 més visitades, amb un nombre de visites entre 15.000 a 30.000 segons les pàgines. El mateix any 2005, el número 8 de la revista IDES (setembre 2005) presenta un article que parla del potencial de l'eina wiki per a la innovació docent. A l'any 2006, amb la incorporació d'un Tècnic de Suport a la Recerca al Departament de Psicologia Social, es va tenir la possibilitat de gaudir de l'eina wiki per la tasca docent dins de la plataforma de treball Moodle.

Aquests antecedents ens han mostrat com la importància del context en el desenvolupament d'iniciatives d'innovació docent. Podem veure com, d'entre altres, conflueixen aspectes com la difusió social de les tecnologies (l'ús de la wiki pels moviments socials), el suport institucional a la innovació docent (la tasca del IDES dins de la UAB), els recursos tècnics (la facilitat en l'accés a l'eina i la contractació del TSR per part del departament). En aquest sentit, la capacitat tecnològica radica en l'ús que es fa del coneixement i no només en la producció i acumulació d'aquest (Westphal, Kim i Dahlman, 1985), sent l'aprenentatge organitzacional i social un element central d'aquesta capacitat (Bell, 1984).

En aquesta comunicació, ens referirem a diverses experiències de docència en la llicenciatura de psicologia on s'ha fet servir aquesta eina com a element central per aconseguir els objectius docents. Per tant, en aquesta comunicació pretenem:

1. Objectius

- Donar a conèixer experiències d'implantació de la eina wiki a l'activitat docent.
- Reflexionar sobre les formes de participació i intercomunicació que es fomenten a partir del seu ús.
- Analitzar les implicacions del ús de l'eina wiki per els processos d'ensenyament-aprenentatge.

2. Descripció del treball

El treball ha consistit en posar en marxa diverses experiències d'innovació docent mitjançant la combinació de sessions presencials i treball virtual en la qual, entre altres elements, s'ha fet servir l'eina wiki de treball col·laboratiu.

En primer lloc, farem un repàs de l'experiència del practicum intern "*Derives en el Barri del Raval*" desenvolupada al curs 2004 – 2005. En aquesta experiència es va fer servir un servidor extern a la UAB per a desenvolupar textos compartits. La iniciativa de riereta.net, un laboratori d'experimentació amb noves tecnologies portat a terme per col·lectius i moviments socials a la ciutat de Barcelona i situat al barri del Raval va servir com a suport tècnic per allotjar pàgines web fent servir l'aplicatiu tiki-wiki per a la construcció i seguiment del procés de recerca (Derivas, 2005).

En aquesta iniciativa es buscava conèixer les relacions de cooperació i conflicte en el barri del Raval de Barcelona a partir de el contacte del membres de l'equip amb el barri i d'entrevistes fetes a personatges del barri en relació a la seva vivència. El treball de recerca (objectius, treball de camp, resultats, anàlisi i conclusions) es va anar fent a partir tant de les reunions presencials de l'equip com de l'escriptura conjunta a l'espai virtual. Així, a la pàgina de treball tot l'equip tenia accés als avançaments de l'experiència de recerca i podia anar afegint continguts en els diferents apartats de la memòria d'investigació. Aquestes tasques van posar de manifest la potència de l'eina tiki-wiki per el treball en equip, ja que en comptes de que cadascuna de les persones desenvolupés un apartat de la recerca, tots els membres de l'equip estaven implicats en la investigació com un tot, donant més

sensació de conjunt per als estudiants i arribant a un producte molt més complert i complex a partir de les aportacions de totes les persones involucrades. Malgrat que la utilització d'aquesta eina va implicar un primer moment de socialització tecnològica en la sintaxi del llenguatge a fer servir en la wiki, el flux de comunicació i de generació de idees es va consolidar una vegada fet l'aprenentatge. A partir d'aquesta experiència s'ha continuat utilitzant la wiki com a eina d'escriptura en els següents anys de pràcticum.

Una segona experiència de treball ha estat la posada en marxa de la wiki dins de la plataforma docent Moodle en el Departament de Psicologia Social. Aquesta plataforma permet un espai integrat per assignatura – a la que s'inscriu el professorat i els estudiants - en la que es poden trobar diferents espais de treball. Per un costat, hi ha un fòrum general de l'assignatura on es poden enviar missatges a totes les persones inscrites amb informació general. També es poden fer fòrums per equip en els que un grup definit de persones comparteix informació o fòrums temàtics per a compartir discussions sobre temes específics en els que participin els membres de la plataforma. Per un altre costat hi ha diferents recursos útils per a la tasca docent, com ara, penjar fitxers, obrir espais per el lliurament de treballs per part dels estudiants (tasques), entre d'altres. La wiki és una de les eines de treball disponible en la plataforma. Aquestes pàgines de treball es poden definir o be per grup o be individualment depenent dels objectius docents de l'assignatura. Especialment útil resulta l'obertura de pàgines wikis per desenvolupar treballs en grup.

A partir de la seva implantació, el moodle s'ha fet servir intensivament en les assignatures del departament, tan a nivell de llicenciatura com de màster i, en alguns casos, en els treballs de doctorat.

Per donar una visió més concreta de com s'implanta la wiki dins de l'espai virtual de l'assignatura desenvoluparem un exemple concret en l'assignatura de “Pràctiques de la psicologia social: Cultura i Coneixement”, optativa de la llicenciatura de psicologia. Aquesta assignatura té com objectiu que els estudiants adquireixin eines pràctiques, metodològiques, experiència, recursos analítics i crítics per a l'anàlisi psicosocial de fenòmens socioculturals en les societats contemporànies. Es a dir, que desenvolupin, en grup, una recerca sobre algun fenomen psicosocial del seu interès (com ara: violència de gènere, ús de substàncies psicoactives per part dels joves, la qualitat de vida laboral del personal sanitari en la actualitat, etc.). Aquesta assignatura està dissenyada per tal que l'estudiant desenvolupi les competències de:

- Obtenció d'informació: Identificació de fonts i selecció de materials. Elaboració d'informació sobre temàtiques específiques.
- Organització i planificació: Formulació d'objectius. Planificació i desenvolupament de projectes.
- Treball en equip: Diferenciació i integració de rols al si dels equips de treball. Distribució i coordinació del treball al llarg del procés.
- Anàlisi i síntesi: Organització coherent i sistemàtica de la informació generada en les diferents fases del projecte. Anàlisi global de la informació a partir dels objectius establerts prèviament.
- Comunicació: Claredat i correcta estructuració de textos i presentacions orals.

L'assignatura està dissenyada a partir de sessions presencials i treball a la plataforma moodle. Les sessions presencials consisteixen en una sessió de presentació al principi del semestre, una sessió en el que els estudiants presenten el treball realitzat (al final del semestre) i sessions quinzenals de tutories amb els docents. El treball no presencial es fa mitjançant l'ús de la plataforma moodle. Per un costat, hi ha un espai a la plataforma amb la informació bàsica del curs (programa, calendari, etc.) i un fòrum general de informació per a tots el estudiants. Per un altre costat, hi han espais de grup: un fòrum de grup, privat per als membres del grup, en el qual es poden fer les comunicacions internes i una plana

wiki per grup, visible per tots els participants de l'assignatura en la qual es desenvolupa el treball de l'assignatura. El fet que aquest espai fos visible per als altres grups, permet que els diferents grups puguin aprendre de l'experiència dels altres, encara que cada treball de recerca és únic per cada grup.

Amb una calendarització per setmanes, acompanyada per les tutories quinzenals, cadascun dels grups ha d'anar omplint els apartats del treball de recerca. Al anar omplint cada apartat, l'equip docent pot fer un seguiment del contingut de la plana. A més, l'equip docent, editant la plana wiki, pot fer comentaris de retroalimentació als diferents equips de treball a mesura que avançaven en les tasques.

D'aquesta manera el seguiment del contingut del treball del grup rep un seguiment de prop durant el semestre a l'espai virtual, així com un aprofundiment de les discussions a l'espai presencial.

3. Metodologia

La metodologia docent que s'ha fet servir per a l'ús de les noves tecnologies per als processos d'ensenyament-aprenentatge consisteix en combinar tant els espais presencials com virtuals per afavorir el treball de col·laboració entre estudiants, especialment per els treballs en grup. La possibilitat de seguiment per part de l'equip docent, permet visualitzar els avanços i limitacions de cadascun dels treballs i donar el suport necessari al diferents estudiants a mesura de les seves necessitats.

A més, al finalitzar cadascuna de les experiències es realitza una discussió grupal i es demana que s'assenyalin els següents aspectes:

- Punts forts de l'experiència
- Punts febles
- Qüestions a mantenir
- Qüestions a modificar

A parir d'aquestes discussions grupals i de les reflexions de l'equip docent de les implicacions d'aquestes innovacions docents, presentem el resultat més rellevants d'aquestes experiències.

4. Resultats

Des de la perspectiva de l'experiència docent, podem identificar els següents punts forts i febles en l'ús de l'eina wiki.

Punts forts:

- **Visualització i seguiment del procés:** A més del producte, la wiki permet fer un seguiment del procés de producció del treball, com s'ha vist en les experiències presentades. El registre històric d'activitat permet identificar problemes de planificació en el grup i incidir en que el treball sigui continuat. A partir de la comunicació entre els docents i els estudiants, es pot tutoritzar el treball dels equips per tal d'aconseguir un millor rendiment al llarg del procés. L'historial de la pàgina és especialment interessant alhora d'identificar com persones de diferents grups col·laboren en els treballs dels altres. La col·laboració entre grups és un element important a considerar, ja que representa un aprenentatge "peer-to-peer", reconegut com una eina d'ensenyament degut a la diversitat present en les competències dels participants (Topping, 1996; Falchikov, 2001). La implantació de la wiki del moodle no permet determinar el percentatge de text que una persona contribueix, però altres implantacions (com la MoinMoin) permet aquesta quantificació, permetent criteris d'avaluació en termes de (1) percentatge de contribució al grup i (2) valoració per part del grup de les contribucions

externes.

- **Especificitat de la retroalimentació:** L'eina s'ha mostrat molt efectiva en el treball amb grups petits en tant que obre la possibilitat d'incorporar comentaris específics i variats al treball que es va realitzant. Per la tasca docent, la possibilitat d'introduir comentaris al text en qualsevol moment, permet anar incidint en els continguts del treball dels estudiants a partir de la pròpia organització del temps i fer una tutoria telemàtica (Ortega i García, 2007) . En particular, per al nivell de màster i doctorat, on es busca una alta qualitat dels processos de recerca, aquesta eina permet retroalimentar el treball dels estudiants a partir del material escrit, la qual cosa ajuda a fer un seguiment de les competències d'expressió escrita, fonamental per a la qualitat científica i acadèmica.
- **Reducció linealitat professora – estudiant:** El treball al sí del grup i entre els grups de treball s'afavoreix a partir de la disponibilitat dels continguts dels treballs per a tots els participants, encara que és necessari fomentar aquesta col·laboració a partir de la motivació dels estudiants per al treball col·lectiu. En els casos on s'ha pogut motivar la participació intragrupal, s'ha produït un procés d'aprenentatge més independent de l'acció del professorat.

Punts febles:

- **Expectativa de correcció:** La possibilitat de que el treball estigui visible i que les docents puguin posar comentaris obre l'expectativa de que aquests comentaris es realitzaran. La manca de comentaris en cert moments de treball intensiu por part d'algun equip, pot desencoratjar el treball dels estudiants i generar una pressió excessiva per la tasca del professorat. Per evitar aquest tipus de problemàtica, s'ha d'explicar amb claredat el ritme d'intervenció de l'equip docent i els canals de comunicació adients entre estudiants i docents.
- **Volum d'informació:** A més d'allò dit anteriorment, en grups grans la participació del professorat en la wiki té un alt cost temporal i una gran demanda per part de l'estudiant. Altres treballs mostren com aquest cost pot reduir-se a partir de la sindicació de continguts i l'avaluació pels companys (Borrell et. al. 2006).
- **Dificultat en l'avaluació de l'esforç:** En les implantacions de l'eina wiki que s'han fet servir en les experiències relatades, no es mostra el percentatge de text modificat i el temps dedicat per l'estudiant. Això, limita les possibilitats de seguiment del treball de cada estudiant i del còmput d'hores que es dediquen per aconseguir les competències requerides. Per resoldre aquesta feblesa, es planteja fer servir altres implantacions (com el MoinMoin) que dona informació sobre el percentatge de text modificat i permet introduir una estimació del temps dedicat per l'estudiant. Encara que aquesta solució proposa introduir com indicadors el percentatge modificat (depenent versió programa MoinMoin) i el temps dedicat (només estimat per estudiant), es veu el procés però no el cost d'aquest procés. Per fer aquestes millores, es necessitarà del treball conjunt entre tècnics informàtics i docents.
- **Necessitat de que el treball no virtual també sigui tingut en compte:** És important tenir en compte que no tot el treball d'equip es fa dins la plataforma de moodle o a la pàgina wiki. El percentatge de treball que es fa de manera presencial i virtual al sí dels grups és molt variat i depen de molts factors, com per exemple, les competències. Aspectes del treball en grup com el repartiment de tasques, el lideratge, les discussions presencials o la competitivitat grupal no són visibles si només valorem els continguts i l'historial de la pàgina wiki. Per tant, el seguiment i valoració que es fa per aquest mitjà ha d'anar acompanyat pels altres processos grupals de producció de coneixement.

Des de la perspectiva de l'estudiant, identifiquem els següents punts forts i febles:

Punts forts:

- **Flexibilitat horària:** Encara que el treball de l'equip sovint es fa tant de manera presencial com de manera virtual, els problemes d'agenda no són tan greus degut a la possibilitat d'anar reflectint els avanços del treball mitjançant la participació de cadascun dels membres a la plana wiki.
- **Tasca orientada al resultat:** L'escriptura inicial de les idees que es vol treballar genera un material previ que és reutilitzat posteriorment en el treball. Aquesta característica permet que es tingui la sensació que al llarg del curs es van fent progressos, cap al treball final de les assignatures.
- **Retroalimentació:** L'eina virtual permet rebre comentaris del docent i d'altres companys; cosa que és àmpliament valorada per els estudiants ja que serveix com avaluació continuada de les tasques realitzades i, per tant, permet anar adequant el treball a les exigències dels objectius de l'assignatura.

Punts febles:

- **La discussió oral és molt més fluida que la realitzada mitjançant la wiki:** Degut a que tradicionalment el treball en equip es basa en la discussió presencial, per als estudiants és molt més fàcil expressar-se de manera oral que escrita. Sovint costa raonar a partir de idees exposades a la pàgina wiki, i es manifesta una gran dificultat per expressar-se en llenguatge escrit. Per al equip docent, però, el desenvolupament de competències d'escriptura de treballs de recerca és una fita valorada molt positivament, com eina imprescindible en la formació.
- **Es manifesta que el treball amb la wiki suposa més esforç per part de l'estudiant:** Al valorar el treball de les assignatures, sovint consideren que ha suposat una feina de més a més. Aquesta valoració té diverses interpretacions possibles. Per un costat, el fet de que hagin de fer el treball al llarg del semestre, incorpora una pressió als estudiants per un treball continuat, absent en altres processos d'aprenentatge. Per un altre, aquesta valoració també pot estar motivada per l'esforç que han de fer alguns estudiants per aprendre a fer servir la wiki.
- **Falta de pràctica en l'ús de l'eina:** Com complement del punt anterior, alguns estudiants manifesten manca de pràctica amb l'eina informàtica; per la qual cosa, s'ha de considerar també la necessitat de que la wiki s'introdueixi com a matèria instrumental en la llicenciatura.
- **Fractura digital:** Un factor important a valorar en l'ús de l'eina wiki en el processos docents són les grans diferències entre els estudiants en l'accés a la tecnologia (accés internet o ordinador) i en el seu ús (estudiants adults i no convencionals). Aquestes dificultats en l'accés i en el ús no han de tenir conseqüències en l'avaluació dels estudiants, ja que poden produir greuges comparatius no relatius a les competències específiques a assolir en les assignatures.
- **Promoure valors cooperació:** Els estudiants més favorables al treball en grup participen i treuen més rendiment de l'eina en comparació amb els estudiants menys interessats en la producció de coneixement col·laboratiu.

Com resum dels punts exposats, podem dir que l'eina wiki és de molta utilitat per afavorir les competències de treball en equip. La necessitat de negociació al sí dels grups de treball en relació als continguts i el reconeixement del treballs dels altres companys esdevenen competències cap al desenvolupament del treball col·lectiu. Per una altra costat, s'afavoreix la capacitat d'expressió escrita i la d'anàlisis i síntesis, la capacitat de gestió de la informació i del temps dedicat a l'estudi, mitjançant l'ús continuat i el seguiment del desenvolupament del treball.

Encara que la wiki és considerada com una eina potent per els processos de docència, és important no perdre de vista que el seu ús ha d'estar acompanyat d'altre mètodes docents (tutories presencials,

reunions de grup, exercicis a l'aula, etc.). A més, s'ha de tenir cura de no avaluar la contribució dels estudiants només a partir del que es pot veure a la wiki (historial), ja que molt del treball fet per els grups està realitzat presencialment i es corre el perill de menysprear la feina d'aquelles persones amb menys accés o competència d'ús de les eines virtuals.

CONCLUSIONS

Aquestes experiències han mostrat la utilitat de l'eina wiki en la tasca docent en tant que actualitzen l'objectiu inicial de Ward Cunningham de proporcionar un intercanvi ràpid d'idees en un projecte comú. Alhora que reconeixent aquest objectiu, cal tenir en compte diferents aspectes en la seva implantació. En les experiències realitzades han aparegut dos elements, a tall de reflexió general, que considerem haurien de valorar-se.

1.- La fractura digital pot esdevenir fractura acadèmica.

La llicenciatura de psicologia facilita l'accés a estudiants que no s'ajusten al perfil ideal d'estudiant a temps complet. Es tracta d'estudiants adults i que treballen, que en molts casos tenen poca experiència en l'ús de noves tecnologies. Es tracta d'una fractura digital que varia en funció de les dimensions de gènere, edat i classe social. La incorporació de les TICs en la docència universitària facilita la tasca docent, però s'ha d'anar amb cura de que el seu ús no esdevingui l'element mediador alhora de valorar les competències de l'estudiant. L'accés i familiarització amb les TICs és un element més en la formació de l'estudiant, però no el central. En aquest sentit, la eina wiki fa uns aspectes més visibles que d'altres, i la seva implantació irreflexiva pot portar a que certes competències no siguin valorades adequadament. En aquest sentit, el treball presencial ha de ser valorat i considerat doncs constitueix una competència centrada en la formació de l'estudiant.

2.- Incidència de la cultura individualista.

Un dels resultats de l'experiència de l'escola radical anglesa Summerhill era que, independentment del progressiu que pugui ser l'ensenyament, l'estudiant s'enfronta a una cultura que té una gran influència en el procés educatiu. En el nostre context, ens trobem amb un context social individualitzador i competitiu en el que l'estudiant es desenvolupa des d'infant. Alhora, la wiki demana d'un treball conjunt on tothom participi en l'elaboració d'un text conjunt. L'actual cultura individualista fa que la primera reacció davant d'aquesta tasca és que els estudiants es reparteixen els diferents apartats en que treballar enlloc de realitzar un veritable treball conjunt. Aquesta estratègia té efectes molt negatius en la redacció del treball, produint un amalgamatge de fragments inconnexos amb estils divergents. Es fa necessari que el desenvolupament de competències inclogui, dins del currículum general de l'estudiant, una coherència respecte dels valors que s'estan promovent en el procés d'aprenentatge. S'ha d'obrir un debat sobre si realment volem incloure el valor de la solidaritat dins del procés educatiu i com s'implanta dins de l'educació per competències (Perrenoud, 2003).

En aquest sentit, s'ha d'anar en compte alhora de valorar la participació cara a que aquesta no esdevingui una motivació extrínseca a la persona. Si la participació es supedita a l'obtenció d'una nota, aquesta participació deixa de ser intrínseca, promovent la passivitat davant de la tasca: "només la faig si representa un benefici personal". Com apunta Gibbons (1998: 130), les pràctiques gerencials basades en models econòmics poden perjudicar (o inclús destruir) realitats no econòmiques com les motivacions intrínseques i les relacions socials, aspecte que es fa evident quan s'analitza la

sostenibilitat del comportament de donació de sang. En aquest sentit, la participació no s'ha de valorar directament, sinó que s'han d'elaborar indicadors més generals que permetin veure el resultat de la cooperació (nota grupal) enlloc de la participació individual.

L'arrelament de la noció d'autoria és també un aspecte de l'actual cultura individualista que té gran incidència en el treball col·laboratiu. En tant que estem en un moment en que la cultura es va progressivament privatitzant i s'estan estenent les fronteres on actuen els "drets d'autor", apareix la qüestió de fins a quin punt és legítim modificar l'aportació que ha realitzat un altra company de curs. Aquest és un dilema que manifesten els estudiants i que està en l'arrel en la dificultat d'aportar en la producció d'un text conjunt. En l'escriptura wiki ens trobem que en ocasions s'acumulen diferents comentaris alternatius sent difícil una presa de decisió que no aparegui com un acte d'autoritat. Podem, en aquest sentit, veure l'eina wiki en termes d'un mediador i delegat tècnic (Latour, 1991). La tecnologia té un rol mediador en la construcció del que es considera ésser humà, i l'escriptura wiki delega el disseny original, el de compartició d'idees, en un context en que aquesta compartició s'ha fet més difícil. Ens trobem doncs amb un delegat tècnic que actualitza una certa filosofia en concordança amb l'empresa científica, la de compartir idees per crear coneixement, en un context en que el compartir està mediatitzat per la propietat de les idees que s'estan generant. Sabem que els conflictes culturals s'aprecien en les petites accions quotidianes, i podem situar l'eina wiki en l'entrecruament de diferents implicacions del treball col·laboratiu.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- .- Bell, M. (1984). Learning and the accumulation of industrial technological capacity in developing countries. En K. King i M Fransman (eds.), *Technological capacity in the Third World*. London: MacMillan, 187-209.
- .- Borrell, J., Martí, R., Navarro, G., Pons, J. I Robles, S. (2006). Noves Experiències d'Avaluació amb Wikis: Grups Nombrosos i Avaluació per Companys. En *Actes del 4rt Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació*. 431, Juliol 2006.
- .- Derivas (2005). *Derivas. De cómo nos transformamos Derivando y Actuando por el Raval*. <http://riereta.net/tiki2007/tiki-index.php?page=derives&bl>, accedit el 26 de Setembre del 2008.
- .- Falchikov, N. (2001) *Learning together: Peer tutoring in Higher Educations*. Routledge Falmer, N.Y.
- .- Gibbons R., (1998). Incentives in Organisations, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 12: 15-132.
- .- Latour, Bruno (1991). *Nunca hemos sido modernos. Ensayo de antropología simétrica*. Madrid: Debate, 1993.
- .- Ortega, I. y García, M. (2007) La tutoría telemática: tutor de apoyo en red (TAR) en la UNED. *IV Congreso Internacional de EDUCARED*. (Madrid: 29-31 Octubre).
- Perrenoud, Philippe (2003). Les competències al servei de la solidaritat. *Guix. Elements d'Acció Educativa*, n° 298 octubre 2003.
- .- Tancer, Bill (2007). "[Look Who's Using Wikipedia](#)", [Time](#). Consultat el 22 de Setembre del 2008.
- .- Topping, K. J. (1996) The effectiveness of peer tutoring in further and higher education: A typology and re-view of the literature. *Higher Education*, Vol. 32, # 3, 321 – 345.
- .- Westphal, L., Kim, L. Y Dhalman, C. (1985). Reflections on the republic of Korea's acquisition of technological capability. En N. Rosenberg y C. Frischtak (eds.), *International Technology*. New York: Praeger Publishers.
- .- Woodson, Alex (2007). "[Wikipedia remains go-to site for online news](#)", [Reuters](#). Consultat el 22 de Setembre del 2008.